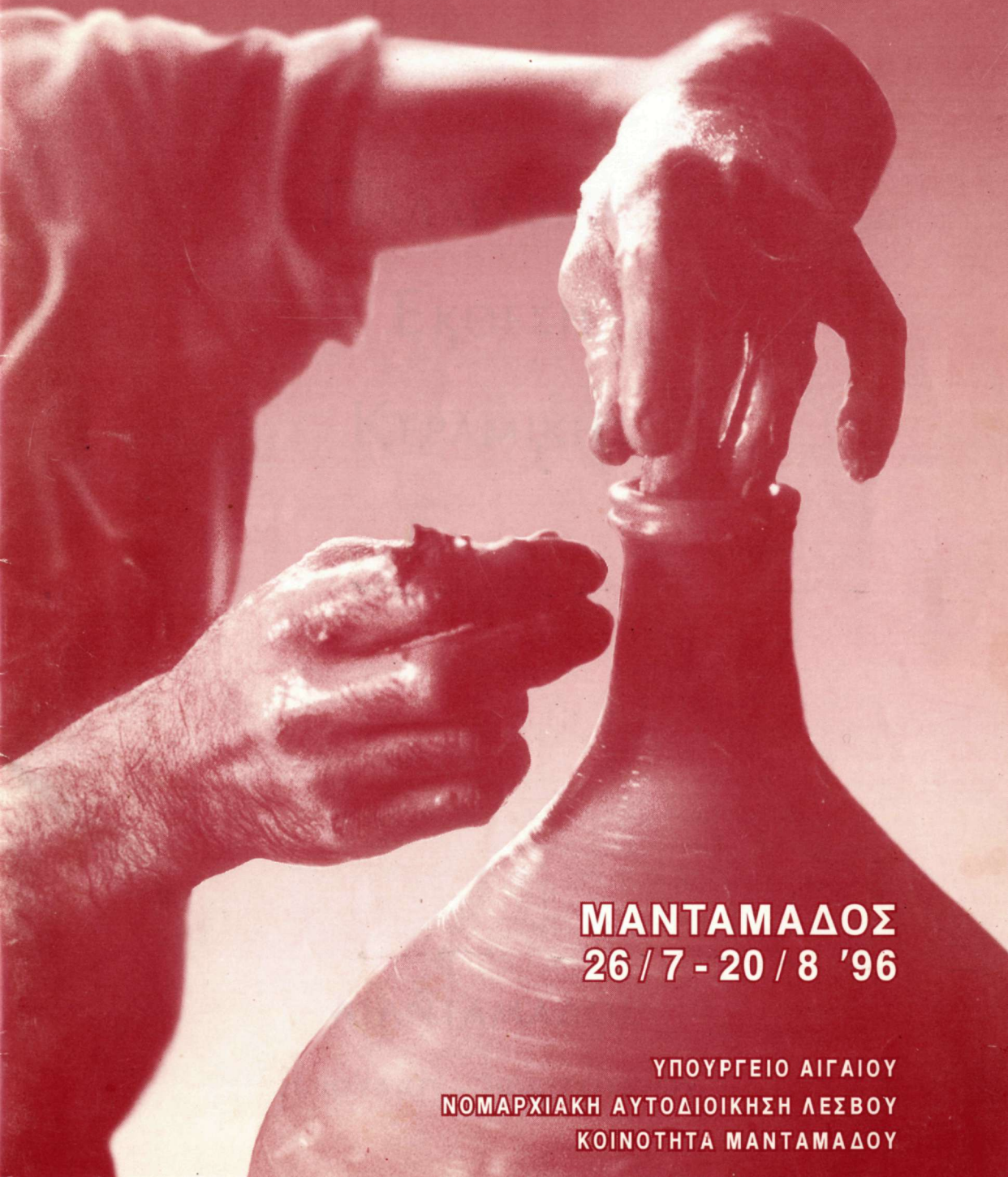

ΠΑΛΛΕΣΒΙΑΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΚΕΡΑΜΙΚΗΣ

ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΣ
26 / 7 - 20 / 8 '96

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΛΕΣΒΟΥ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΜΑΝΤΑΜΑΔΟΥ

ΜΑΝΤΑΜΑΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΙΚΗ

Από τις πρακτικές ανάγκες στη διακόσμηση

Για τους αγγειοπλάστες, τους “τσουκαλάδες” του Μανταμάδου, τώρα πια είναι εύκολο να μιλούμε και να γράφουμε. Εύκολο, επειδή ο χρόνος και η μόδα το έφεραν έτσι ώστε τώρα που μια τεχνική πλησιάζει προς το τέλος της, τουλάχιστον όσον αφορά το πρακτικό της μέρος, το ενδιαφέρον γι αυτήν να γίνεται μεγαλύτερο και ζωηρότερο. Αυτό είναι χωρίς άλλο σημείο ότι η αγγειοπλαστική του χωριού μας μεταβάλλεται σιγά - σιγά σε ιστορικό περιέργο και αντικείμενο νοσταλγικών αναπολήσεων, με όσα επακόλουθα αυτό συνεπάγεται.

Τι ήταν λοιπόν οι αγγειοπλάστες, οι “τσκαλάδες”, τα καμίνια, τα “κμάρια” κλπ. του Μανταμάδου; Λίγο- πολύ αυτά όλοι τα ξέρουμε. Ας τα πούμε για μια ακόμη φορά, με την ελπίδα ότι ίσως κάτι ξεχάσαμε, ίσως κάτι καινούργιο έχουμε να προσθέσουμε.

Στα ανατολικά παράλια του Μανταμάδου, σε όλο σχεδόν το μήκος των ακτών που βρίσκονται ανάμεσα στα ακραία σημεία που τα λέμε βράχια της Πεδής και Ανοιχτός, αλλά και μέσα στο χωριό, δημιουργήθηκαν εργαστήρια παραγωγής πήλινων αγγείων κάθε είδους. Αυτά που σήμερα διασώζονται έχουν ως χρόνο ίδρυσής τους τις αρχές του 20ου αιώνα, αλλά είναι προφανές ότι αποτελούν εξέλιξη κάποιων προχειρότερων και παλαιότερων κατασκευών που πια δεν σώζονται. Η μορφή τους είναι η οικογενειακή, εποχιακή εκμετάλλευση. Δηλαδή υπάρχει ένα μέλος της οικογένειας, συνήθως ο πατέρας, που ασκεί την τέχνη και γύρω από αυτόν τα άλλα μέλη της οικογένειας, που κάνουν βοηθητικές αλλά εξίσου κοπιαστικές δουλειές. Αυτά γίνονται συνήθως από τον Μάιο ως τον Σεπτέμβριο και προσφέρουν ενισχυτικό εισόδημα σε μια άλλη, χειμωνιάτικη εργασία που είναι συνήθως η καλλιέργεια της ελιάς σε κάθε μορφή της (κτήμα - εργοστάσιο).

Οι πρώτες ύλες για την εργασία τους είναι πολύ κοντά τους και δεν κοστίζουν τίποτε: χώμα, νερό και καύσιμη ύλη από τις κοινοτικές εκτάσεις. Ο εξοπλισμός για την εργασία τους φτιάχνεται από τους ίδιους σε πολύ μεγάλο βαθμό. Άρα αυτό που απαιτείται είναι τα εργατικά χέρια, η βαρεία και ανθυγιεινή εργασία, η συλλογική προσπάθεια όλης της οικογένειας.

Φυσικά οι ανάγκες που έρχονται να καλύψουν οι τσουκαλάδες του Μανταμάδου, όπως άλλωστε και οι αγγειοπλάστες κάθε περιοχής, είναι οι ανάγκες του ανθρώπου για τη μεταφορά και διαχείριση των υγρών (λάδι - νερό - γάλα) και κατόπιν και άλλου τύπου εργασίες. Και αυτό κάνουν και οι τσουκαλάδες του Μανταμάδου. Τα προϊόντα του μόχθου τους είναι προσαρμοσμένα στις ζητήσεις των ανθρώπων, γι αυτό φτιάχνουν σταμνιά, λαγύνια, τσουκάλια, κούπες, λεκάνες, θυμιατά κλπ. και ελάχιστα ασχολούνται με αντικείμε-

